

Recente waarnemingen van enkele zeldzaamheden in de Belgische kortschildkeverfauna (Coleoptera : Staphylinidae)

Ronny SEGERS

Abstract. Recent captures of some rare Belgian Staphylinids (Coleoptera : Staphylinidae)

This paper gives a list of rare Belgian Staphylinids which have only been reported in Belgian literature once or twice before, and are augmented by recent captures.

Résumé. Quelques espèces rares de la faune belge des Staphylins (Coleoptera : Staphylinidae)

L'article contient une liste de rares espèces belges de Staphylins, qui ne sont mentionnées qu'une ou deux fois dans la littérature belge. De nouveaux lieux de captures sont mentionnés pour ces espèces.

Segers, R. : Rijweg 134, B-2658 Puurs.

Inleiding

Bij het verschijnen van een «Catalogus Staphylinidarum Belgicae (Coleoptera)» (SEGERS 1986), meer dan honderd jaar na de laatste revisie van DONCKIER DE DONCEEL (1880), wil ik niet nalaten enkele recente waarnemingen van zeldzaamheden, welke in de nieuwe katalogus enkel met plaatsnaam vermeld zijn, uitgebreider te publiceren. Het gaat hierbij om gegevens betreffende vangstdata en biotoop die in het genoemde werk niet aan bod konden komen, en toch ecologisch waardevol vergelijkingsmateriaal leveren. Ik beschouw enkel de soorten die voorheen slechts van 1 of 2 vindplaatsen in de literatuur gemeld werden en recent door mij opnieuw aangetroffen en/of gedetermineerd werden (verzameling door de auteur tenzij anders vermeld. Voor de gehanteerde naamgeving, gebruikte determineerwerken alsook gebeurlijke synoniemen verwijs ik naar SEGERS (1986).

Inclusief de 5 soorten, vermeld in SEGERS (1987), omvat de Belgische fauna momenteel (voorlopig) 914 soorten Staphylinidae, ondergebracht in 192 genera. Hiervan werden 61 soorten slechts gemeld vóór 1900, 170 enkel tussen 1900 en 1950 en 41 alleen na 1950. Van 418 (!) soorten zijn geen vindplaatsen meer bekend sedert 1950. Dit illustreert wellicht eerder de moeilijkheid van determinatie van deze omvangrijke groep, en dientengevolge de schaarste van onderzoek, dan het verdwijnen van soorten en/of biotopen, al gaat dit laatste wel op voor tenminste een (onbekend) deel van de betrokken soorten. Tot nog toe werden 137 soorten slechts op één vindplaats waargenomen (respektievelijk 31 vóór 1900, 78 tussen 1900 en 1950 en 28 na 1950). Twee exemplaren hiervan zijn bovendien holotypes : *Olophrum leleupi* FAGEL, 1948 en *Gabrius hublei* COIFFAIT & SEGERS, 1985.

De katalogus is uitgegeven als studiedokument en dus vatbaar voor aanvullingen en herwerking. Moge onderstaande lijst daartoe een stimulans zijn, en vooral leiden tot bewerking van de talrijke kollekties waarvan nog geen literatuurgegevens voorhanden zijn.

Lijst van herontdekkingen

a) Slechts van één Belgische vindplaats in de literatuur bekend :

Atheta ischnocera THOMSON, 1870

Lit. : Ukkel (FAGEL 1948b).

Nieuw : we troffen de soort aan in 5 graslandterreinen : Smeerebbe russengrasland, 28.VII.1982, 1 ♀; Galmaarden, hooiland, 28.VII.1982, 1 ♀; Viane, nabeweid hooiland, 11.VIII.1982, 1 ♂; Oostkamp, weiland, 22.IX.1982, 1 ♀; Poeke, nabeweid hooiland, 16.VI.1982, 1 ♂; 29.VII.1982, 2 ♂.

Atheta nigra (KRAATZ, 1856)

Lit. : Kieldrecht (PIETRASZKO & DE CLERCQ 1983).

Nieuw : Smeerebbe, nabeweid vochtig hooiland, 15.VII.1982, 1 ♂.

Cyphaea curtula (ERICHSON, 1839)

Lit. : Vieuxville-Sy (FAGEL 1952).

Nieuw : Oostkamp, weiland, 3.VI.1982, 1 ♀.

Euryalea decumana (ERICHSON, 1840)

Lit. : Gemeld door DONCKIER DE DONCEEL (1880) sine loco. Waver (DUVIVIER 1882).

Nieuw : 4 nieuwe vindplaatsen, waaronder twee winterse : Smeerebbe, hooiland met kwelwater, 1.XII.1982, 1 ♂; Vloerzegem, zeer nat russengrasland, 10.II.1982, 1 ♂; Hertsberge, vochtig nabeweid hooiland, 16.VI.1982, 1 ♂; Sint-Jan-in-Eremo, rand van de Boerenkreek tussen riet-debris, (coll. R. DALL'ASTA), 10.VI.1983.

Gyrophaena gentilis ERICHSON, 1839

Lit. : Schoten (ROELOFS 1933).

Nieuw : 4 exemplaren in de kollektie van R. DALL'ASTA, alle aangetroffen in zwammen : Des-terbergen, 5.IV.1965; Lembeke, 28.VII.1965; Rochefort (Bois de St.-Michel), 24.VII.1969; Gent, 1972 sine dato.

Leptacinus pusillus (STEPHENS, 1833)

Lit. : Dave (CREMER 1946).

Nieuw : Oostduinkerke (strand St.-André), 28.III.1981, 2 ♂ (leg. L. VANHERCKE).

Mycetoporus forticornis FAUVEL, 1876

Lit. : Anseremme (FAGEL 1948b).

Nieuw : Nieuwpoort, duin, 21.VIII.1982, 1 ♀; 4.IX.1982, 3 ♀ (leg. R. GOOSSENS).

Oligota inflata (MANNERHEIM, 1830)

Lit. : TENNSTEDT (1862) sine loco; Spa (ROELOFS 1935).

Nieuw : Oostkamp, weiland, 29.VII.1982, 1 ♂; 1 ♀; 22.IX.1982, 1 ♂; 20.X.1982, 1 ♀.

Olophrum assimile (PAYKULL, 1800)

Lit. : Leuven (TENNSTEDT 1862; DONCKIER DE DONCEEL 1880).

Nieuw : Henegouwen sine loco, 1.V.1983, 1 ♀ (leg. K. DESENDER).

Pseudomedon obscurellum ERICHSON, 1840

Lit. : Audergem (FAGEL 1950).

Nieuw : Ursel (Drongengoed), gezeefd uit humus, XI.1980, 1 ex. (coll. DALL'ASTA); Eeklo, in komposthoop, V.1985, 1 ♀ (leg. R. BOSMANS).

Stenus scrutator ERICHSON, 1840

Lit. : Wezemaal (FAGEL & GUILLEAUME 1945).

Nieuw : Buzenol, op slik van een helder bosbeekje, 25.VI.1983, 1 ♀.

Stenus humilis ERICHSON, 1839

Lit. : Seilles (FAGEL 1947).

Nieuw : Ursel (Drongengoed), in humus, 27.XII.1982, 1 ex. (coll. R. DALL'ASTA).

b) Slechts van 2 Belgische vindplaatsen in de literatuur bekend :

Aloconota sulcifrons (STEPHENS, 1832)

Lit. : Forest (FAGEL 1939a); Boitsfort (FAGEL 1949).

Nieuw : Galmaarden, hooiland, 14.VII.1982, 1 ♂.

Atheta fungivora (THOMSON, 1867)

Lit. : Antwerpen, Forest (FAGEL 1938).

Nieuw : Galmaarden, hooiland, 16.VI.1982, 1 ♀; Oostkamp, weiland, 2.XI.1982, 1 ♀; 15.XII.

1982, 1 ♂, Smeerebbe, nabeweid hooiland met kwel, 10.II.1982, 1 ♀; Vloerzegem, russengrasland, 20.X.1982, 1 ♂+ 1 ♀.

Atheta vestita (GRAVENHORST, 1806)

Lit. : Leuven (TENNSTEDT 1862); Lillo (ROELOFS 1933).

Nieuw : Nieuwpoort, schorre, 30.V.1974, 1 ♂+ 1 ♀.

Bolitochara lucida (GRAVENHORST, 1802)

Lit. : Brussel (TENNSTEDT 1862); Orval (FAGEL 1950).

Nieuw : 3 ex. in de kollektie van R. DALL'ASTA : Gent, 1966; Zoniën, 20.VI.1967; Eeklo, 1972.

Carpelimus subtilis (ERICHSON, 1839)

Lit. : Wommel (FAGEL 1939b); Afsnee (CRAPPÉ et al. 1985).

Nieuw : Galmaarden, hooiland, 20.VI.1983, 1 ♀.

Dinaraea aequata (ERICHSON, 1837)

Lit. : TENNSTEDT (1862) sine loco; Schilde (ROELOFS 1933); La Cambre (LELEUP 1947).

Nieuw : Viane, nabeweid hooiland, 3.VI.1982, 1 ♀; Eeklo, in kompost, V.1985, 1 ♀ (leg. R. BOSMANS).

Gabrius vernalis GRAVENHORST, 1806

Lit. : TENNSTEDT (1862) sine loco; DONCKIER DE DONCEEL (1880) sine loco; Schoten (ROELOFS 1888, 1932); Fleurus (BIVORT 1901).

Nieuw : Nieuwpoort, duin, 30.V.1982, 1 ♂ (leg. R. GOOSSENS); Koksijde, duin, 1983 sine dato, 2 ♂+ 1 ♀ (leg. K. DESENDER).

Gnypeta ripicola (KIESSENWETTER, 1844)

Lit. : Deurne, Schoten (ROELOFS 1933).

Nieuw : Noiseux, oever van de Ourthe, 28.V.1985, 2 ♂+ 5 ♀.

Oligota parva KRAATZ, 1862

Lit. : Wommel (FAGEL 1939b); Brussegem (FAGEL 1948c).

Nieuw : Oostakker, sine loco, IX.1969 en X.1969, 2 ex. (coll. R. DALL'ASTA).

Oxypoda amoena FAIRMAIRE & LABOELBENE, 1856

Lit. : De Panne (FAGEL 1926); Quatre-Bras (Zoniën) (GUILLEAME 1929).

Nieuw : Hertsberge, nabeweid hooiland, 17.V.1982, 1 ♂; Poeke, nabeweid hooiland, 17.V.1982, 1 ♀; Smeerebbe, nat nabeweid hooiland, 14.VII.1982, 1 ♂; Galmaarden, hooiland, 11.VIII.1982, 1 ♂+ 3 ♀.

Oxypoda procerula MANNERHEIM, 1830

Lit. : Sint-Jan-in-Eremo (SEGERS et al. 1984); Bornem (SEGERS & HUBLÉ 1985).

Nieuw : Deze recente vangsten worden bevestigd door vroegere (eveneens door de auteur) : Galmaarden, hooiland, 16.VI.1982, 1 ♂; 30.VI.1982, 1 ♂; 28.VII.1982, 3 ♂+ 1 ♀; Smeerebbe, russengrasland, 2.VI.1982, 2 ♂; 16.VI.1982, 1 ♂+ 1 ♀; 29.VII.1982, 2 ♂; 11.VIII.1982, 1 ♂; 8.IX.1982, 1 ♂.

Sepedophilus bipustulatus (GRAVENHORST, 1802)

Lit. : Bornem (SEGERS & BOSMANS 1982); Eeklo (Het Leen) (DALL'ASTA 1984).

Nieuw : Denderbelle, grazige dijk, 18.V.1982, 4 ♂+ 2 ♀; Nieuwpoort, duinen, talrijke bodemvalvangsten in 1982 : 15.V; 30.V; 13.VI; 9.VII; 21.VIII; 4.IX; 18.IX; 3.X; 31.X; 23.I (leg. R. GOOSSENS).

Spatulonthus coprophilus JARRIGE, 1947

Lit. : Bas-Oha (Java) (FAGEL 1948a); Sommethonne (FAGEL 1949).

Nieuw : Melle, weiland, 13.IV.1981, 1 ♂ (Windowtrap, leg. L. VANHERCKE).

Stenus atralatus ERICHSON, 1839

Lit. : Leuven (TENNSTEDT 1862; DONCKIER DE DONCEEL 1880); Ukkel (DONCKIER DE DONCEEL 1880).

Nieuw : Zomergem, in kompost, 1984 sine dato, 1 ♂ (leg. M. VANECKHOUTE).

Stenus formicetorum MANNERHEIM, 1843

Lit. : Sint-Jan-in-Eremo, Stuivekenskerke (SEGERS et al. 1984).

Nieuw : Erpe-Mere, nabeweid hooiland, 26.V.1983, 1 ♂; Viane, nabeweid hooiland, 3.VI.1982, 1 ♂; 30.VI.1982, 1 ♂; Poeke, nabeweid hooiland, 6.V.1982, 1 ♀; Oostkamp, weiland,

17.V.1982, 1 ♂; 17.VI.1982, 1 ♂; 14.VII.1982, 1 ♂; 27.VIII.1982, 7 ♂+ 3 ♀.
Bemerking : deze soort werd vroeger beschouwd als een ondersoort van *S. crassus* STEPHENS, 1833.

Literatuurlijst

- Bivort, A., 1901. Communication. *Annl. Soc. ent. Belg.* **45** : 164-165.
- Crappe, D., Cannoodt, M. & De Grisse, A., 1985. Soortenlijst van Aranea, Collembola, Carabidae en Staphylinidae verzameld in tuinbouwgrond, al dan niet behandeld met stadskompost. - *Meded. Fac. Landb. R. U. Gent* **50** : 121-127.
- Cremer, R., 1946. Contribution à l'étude des Coléoptères de Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **82** : 90-92.
- Dall'Asta, R., 1984. Inventaris van coprofile en necrofile insecten in het provinciaal domein «Het Leen» te Eeklo. - *Atalanta, Gent* **12** : 46-54.
- Donckier de Donceel, H., 1880. Révision du Catalogue des Staphylinides de la Faune Belge. - *Annl. Soc. r. ent. Belg.* **24** : 70-113.
- Duvivier, A., 1882. Communication. - *Annl. Soc. r. ent. Belg.* **26** : CLIX-CLXI.
- Fagel, G., 1926. Communication. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **66** : 266-267.
- Fagel, G., 1938. Additions au Catalogue des Coléoptères de Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **78** : 325-330.
- Fagel, G., 1939a. Additions au Catalogue des Coléoptères de Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **79** : 35-38.
- Fagel, G., 1939b. Additions au Catalogue des Coléoptères de Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **79** : 402-404.
- Fagel, G., 1947. Contribution à la connaissance des Coléoptères de Belgique. VIIe note. Observations diverses. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **83** : 117-129.
- Fagel, G., 1948a. Communication. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **84** : 13.
- Fagel, G., 1948b. Contribution à la connaissance des Coléoptères de Belgique. IXe note. Observations diverses. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **84** : 288-293.
- Fagel, G., 1949. Contribution à la connaissance des Coléoptères de Belgique. XIIIe note. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **85** : XI-XII.
- Fagel, G., 1950. Communication. Staphylinides intéressantes de Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **86** : 59-61.
- Fagel, G., 1952. Communication. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **88** : 116.
- Fagel, G. & Guillaume, F., 1945. Additions au Catalogue des Coléoptères de Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **81** : 45-52.
- Guillaume, F., 1929. Communication. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **69** : 355-357.
- Leleup, N., 1947. Communication. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **83** : 249-250.
- Pietraszko, R. & De Clercq, R., 1983. Distribution and occurrence of Staphylinidae in arable land in Belgium. - *Meded. Fac. Landb. R. U. Gent* **48** : 441-455.
- Roelofs, P.J., 1888. Essai de catalogue des Staphylinini (Fauvel) de la province d'Anvers. - *Annl. Soc. ent. Belg.* **32** : XXXI-XXXIII.
- Roelofs, P.J., 1932. Liste de Coléoptères capturées en Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **72** : 147-150.
- Roelofs, P.J., 1933. Coléoptères capturées en Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **73** : 333-340.
- Roelofs, P.J., 1935. Coléoptères capturées en Belgique. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **75** : 327-330.
- Segers, R., 1986. Catalogus Staphylinidarum Belgicae (Coleoptera). - *Studiedocumenten K.B.I. N., Brussel* **32** : 1-104.
- Segers, R., 1987. 5 nieuwe Staphylinidae (Coleoptera) voor de Belgische fauna. - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **123** : 59-61.
- Segers, R. & Bosmans, R., 1982. Diversity and similarity between 7 sampling sites at the «Moer», Bornem (Belgium) based on pitfall trapping of Staphylinidae, Carabidae and Araneae. - *Biol. Jaarb. Dodonaea* **50** : 202-216.
- Segers, R., Desender, K. & Anselin, A., 1984. Staphylinidae in het Oost-Vlaams krekengebied (Coleoptera). - *Bull. Annl. Soc. r. ent. Belg.* **120** : 46-48.
- Segers, R. & Hublé, J., 1985. Kortschild- en loopkevers, spinnen en hooiwagens van het reservaat Orchis te Bornem. - *Phegea* **13** : 93-100.
- Tennstedt, M., 1862. Catalogue des Staphyliniens. - *Annl. Soc. ent. Belg.* **6** : 28-88.